

Piet en Dieks de Boer

De koeien van de Friese melkveehouders Piet en Dieks de Boer en Berend Bos gaan een jaar langer mee dan de gemiddelde Nederlandse melkoe.

Aantal koeien:	190
Aantal hectare:	115
Melkquotum:	1,8 miljoen kg
Aantal honderdtonners:	16
Levensprod. bij afvoer:	44.362 kg melk
Rollend jaargem.:	5,07 9329 4,39 3,45

Friese melkveehouders Piet en Dieks de Boer schrijven gestegen levensproductie toe aan serrestal

Groeispurt in honderdtonners

In 2006 bouwden de Friese melkveehouders Piet en Dieks de Boer een serrestal. In die stal ging de levensproductie van hun koeien met sprongen vooruit. In nauwelijks vijf jaar tijd staat de teller op twee tientonners en zestien honderdtonners, waarvan er tien nog in productie zijn.

tekst Inge van Drie

op het bedrijf de 100.000 kg melk. Nauwelijks vijf jaar later staat de teller op twee tientonners en zestien honderdtonners, waarvan er tien nog in productie zijn. De Friese melkveehouders blijven er nuchter onder. 'Het is geen doel op zich, maar het blijven wel hele prestaties. Bij elke honderdtonner eten we nog een gebakje', geeft Piet aan.

Als de voortekenen niet bedriegen, komt de gebaksdoos de komende jaren nog vaker op tafel. Het bedrijf telt momenteel vier koeien met een levensproductie van ruim 90.000 kg melk, vijf stuks met meer dan 80.000 kg melk en meerdere koeien passeerden al de grens van 9000 kilo vet en eiwit. De nadruk op levensproductie is ook zichtbaar in de gemiddelde leeftijd

De Friese melkveehouders omschrijven de serrestal als een lichte stal met een plezierig werkklimaat

Tientonners Afke 153 (v. Lord Lily) en Afke 151 (v. Mountain)

van de veestapel. Die ligt met vijf jaar en zeven maanden een jaar boven het Nederlands gemiddelde. Ook de levensproductie bij afvoer is met 44.362 kg melk hoog.

Low budget bouwen

Wat is het geheim achter de razendsnelle opmars van de Friese melkveehouders in de levensproductiestatistiek? Volgens Piet de Boer speelt huisvesting daarin een belangrijke rol. In 2006 bouwde hij samen met zijn broer een serrestal met een dichte vloer, diepstrooiselboxen en een groot, met zaagsel ingestrooid hok van tien bij achttien meter. 'We hadden net de overname achter de rug; we moesten low budget bouwen. Het is een lichte stal geworden met een plezierig werkklimaat', vat Piet de Boer samen.

In de oude ligboxenstal kampten de broers met een forse overbezetting. 'Voor koeien die zorg nodig hadden, moesten we veel extra werk doen. Nu kunnen we ze simpel separeren na het melken. Met dat hok kun je koeien soms net even over een dood punt helpen', stelt Piet. 'Koeien gaan er sneller liggen. Ik denk dat na het kalven zucht daardoor eerder verdwijnt. We melken deze groep koeien bovendien als laatste. Ze hoeven hooguit een kwartier in de wachtruimte te staan.'

Permanent in zaagselhok

Het zaagselhok wordt intensief benut. Momenteel liggen er acht koeien. Een aantal verblijft er zelfs permanent. 'Bij koeien met een productie van meer dan 100.000 kg melk mag dat, vind ik. Het kost ons nauwelijks extra werk. Bovendien geven deze koeien nog gemakkelijk

melk; daar kunnen we weer een vaars voor verkopen', geeft Piet aan.

Het afvoerbeleid van de melkveehouders levert ook een bijdrage aan het hoge aantal honderdtonners. 'Bij oude koeien moet je soms wel eens wat door de vingers zien. Een van onze koeien heeft een heel diepe uier. 'Wat doet die koe hier', vragen veel mensen zich af. In de oude stal stond ze al op de nominatie voor afvoer, maar inmiddels heeft ze wel 146.000 kg melk gegeven en is ze bijna aan de tien ton vet en eiwit.

Zuinig op hun koeien zijn de broers zeker. 'Ze hebben allemaal wel een fase gehad dat we dachten: gaan we met deze koe door of voeren we haar af? Zo konden we een van de honderdtonners als vaars niet drachtig krijgen. We hebben haar acht of negen keer geïnsemineerd. Daarna heeft ze nooit meer problemen gehad om drachtig te worden.'

Tussen de honderdtonners zitten twee moeder-dochterparen. Ook haalden twee dochters van Archibald de 100.000 kg melk. 'Het zijn koeien met een "klikje" in hun hoofd: "wij blijven lopen". Ik probeer bij de vaarzen wel eens te voorspellen welke 100.000 kg melk gaat geven, maar dat is toch lastig.'

Het valt De Boer op dat zijn honderdtonners als vaars rustig starten. 'In het begin danken ze hun goede lactatiewaarde vooral aan de positieve gehalten. Elke lactatie geven ze meer melk. Ik zie dat graag. Laat een vaars maar een vaars zijn; daar moet je geduld mee hebben. Vaarzen die meteen hard van start gaan, verkoop ik liever. Wij houden van laatrijpe koeien.'

Ook bij de stierkeus letten de melkveehouders op levensduur. Zo pakte Aerostarbloed goed uit – in het hok met de jongste kalveren loopt zelfs nog een nakomeling van Aerostar – en verwachten de melkveehouders nu veel van O Manzonen. 'Dat zijn robuuste koeien die oud willen worden. Wellicht zijn ze wat slordiger in uier, maar we vinden het vooral belangrijk dat de uier werkbaar is. We hebben koeien niet om mooi te zijn, maar om ervoor te zorgen dat er geld in het laatje komt.'

Uitwijken naar brown swiss

Het stiergebruik in Tjalleberd is divers. De broers gebruiken een roodbontstier als Kodak, maar ook Goli, Hoekland Maik, Goldfarm, Torrer, Stol Joc, Survivor en Leko staan op het inseminatielijstje. 'We gebruiken het liefst oudere stieren. Genomic selection is een mooi hulpmiddel voor ki's, maar als veehouder pak ik liever een stier met betrouwbare fokwaarden.'

Zo nu en dan wijkt De Boer bij het insemineren uit naar een brownswiss-stier, zoals Vigor of Brookings. 'Ik vind dat mooie koeien. Brown swiss schijnt naar verhouding het ras met de meeste honderdtonners te zijn en bij een bepaalde aAa-code is het soms net wat makkelijker om een brownswiss-stier te gebruiken', legt Piet uit. De oudste brownswisskruisling in de stal heeft inmiddels 60.000 kg melk geproduceerd.

Een aantal honderdtonners mag dan nu in het zaagselhok verblijven, in de zomer gaan ze gewoon mee naar buiten. Ondanks de grootte van de veestapel blijven

Het zaagselhok wordt intensief benut

de melkveehouders hun koeien weiden. 'Tjalleberd is een dorp met lintbebouwing. We merken dat de mensen het erg waarderen als we de koeien weiden. Ik vind het zelf ook gewoon mooi', geeft Piet aan. De broers weiden de koeien in blokken van vijf hectare. 'Op dag één gaan ze in blok één, op dag twee in blok twee, op dag drie in blok drie en op dag vier gaan we weer terug naar blok één. Dat doen we ongeveer een maand lang. Daarna pakken we drie nieuwe blokken.'

In de winter bevat het rantsoen normaal gesproken gras en 10 kg snijmais, aangevuld met raap, soja en bierbostel. In de melkstal – een 24 stands-carroussel – en de krachtvoerboxen krijgen de koeien maximaal 9 kg krachtvoer. Het rollend jaargemiddelde ligt op 9329 kg melk met 4,39% vet en 3,45% eiwit.

Dit jaar is een deel van de zeventien hectare mais vanwege de vele regen noodgedwongen als ccm geogost. Tijdelijk bevat het rantsoen daarom iets meer kuil en is de mais vervangen door ccm. 'Wij houden van hard voeren', vertelt Dieks. 'Vooral bij de verse koeien bezuinigen we niet op krachtvoer.'

Selectief droogzetten

Aan gezonde koeien hechten de melkveehouders veel waarde. Vooral uiergezondheid scoort hoog. 'We letten daar met de stierkeus ook op. Uierontsteking is bijna ergernis nummer één. Melken moet snel gaan en met uierontsteking is dat lastig. Het kost tijd en geld én het levert besmettingsgevaar op', geeft Dieks aan.

De koeien doormelken is aan de broers niet besteed. 'Een koe heeft absoluut rust nodig', klinkt het stellig. Wel zetten ze de koeien al jaren selectief droog. Zo'n twintig procent van de veestapel krijgt bij droogzetten alleen een teatsealer. 'Dat loopt tot nu toe prima. We kijken bij het droogzetten of een koe tijdens de lactatie uiergezondheidsproblemen of een verhoogd celgtal heeft gehad. Bij twijfel zetten we de koe droog met antibiotica.'

De tussenkalftijd ligt op 410 dagen. 'Voor ons is tussenkalftijd niet echt een issue. Alleen bij koeien die snel dik worden, is het een probleem als ze niet snel drachtig zijn. Voor koeien die melk willen geven, speelt dat veel minder een rol.'

Bedrijven bezoeken

Sinds de bouw van de stal in 2006 is het aantal koeien flink uitgebreid. Inmiddels telt de veestapel 190 koeien. De broers gingen in 2009 een samenwerking aan met melkveehouder Berend Bos, van wie ze voorheen al voer afnamen en melk leaseten. Hij bracht veertig hectare en zes ton quotum in. 'Bij hem staat het jongvee, bij ons de melkkoeien. Eigenlijk zit de stal daarvoor nu al te vol', geeft Piet aan. 'We zijn inmiddels weer gericht andere bedrijven aan het bezoeken om ons te oriënteren op uitbreiding.'